

STORTINGET

Innst. 105 L

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Prop. 9 L (2018–2019)

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i rettsgebyrloven (justering av gebyrer)

Til Stortinget

Sammendrag

I proposisjonen foreslår departementet justering av enkelte gebyrer i justissektoren til selvkost. Gebyrene er knyttet til rettsgebyret (R), som er et grunngebyr som danner utgangspunkt for beregning av betaling for visse offentlige tjenester. Gebyret som betales for tjenestene, er sammensatt av grunngebyret R og en multiplikator. Rettsgebyret er i regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019) på 1 150 kroner i 2019.

Ved fastsettelsen av gebyrene er det en målsetting at gebyrene ikke skal overstige de gjennomsnittlige kostnadene staten har ved å produsere de aktuelle tjenestene, samtidig som betaling fullt ut bør dekke kostnadene basert på kostnadseffektiv drift (selvkost). Forslagene til gebyrnivå baserer seg på selvkostberegninger foretatt av Domstoladministrasjonen og Politidirektoratet.

Lovendringene vil medføre inntekter og utgifter i samsvar med forslaget til statsbudsjettet i Prop. 1 S (2018–2019), og det foreslås derfor ikrafttredelse 1. januar 2019. Endelig fastsetting av rettsgebyret og multiplikatorer for ulike gebyrer må sees i sammenheng med Stortingets budsjettvedtak for 2019.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, lederen Lene Vågslid

og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Peter Frølich, Guro Angell Gimse og Frida Melvær, fra Fremskrittspartiet, Liv Gustavsen og Solveig Horne, fra Senterpartiet, Geir Inge Lien og Emilie Enger Mehl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Petter Eide, viser til at departementet i denne proposisjonen foreslår justering av enkelte gebyrer i justissektoren til selvkost. Gebyrene er knyttet til rettsgebyret (R), som er gebyret som danner utgangspunkt for beregning av betaling for visse offentlige tjenester. Gebyret som betales for tjenestene, er sammensatt av rettsgebyret og en multiplikator. Komiteen registrerer at regjeringens forslag til rettsgebyr for 2019 er 1 150 kroner, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen viser til følgende foreslåtte reduksjoner i gebyret (multiplikatoren) i domstolene:

- Gebyret for begjæring om tvangssalg av fast eiendom mv. (innregistrering) etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 11 Tvangsdekning i realregistrerte formuesgoder og kapittel 12 Tvangsdekning i adkomstdokument til leierett eller boret til husrom reduseres fra 2,1 R til 1,1 R. Tilleggsgebyret ved gjennomføring reduseres fra 9 R til 6,3 R. Det gir totalt en reduksjon av gebyret fra 11,1 R til 7,4 R.
- Gebyret for bobehandling i tingretten i felleseiebo reduseres fra 25 R til 10,5 R (fra 12,5 R til 5,25 R i bo med bobestyrer). Gebyret i saker hvor bobehandlingen innstilles eller tilbakeleveres loddeierne, reduseres derved fra 12,5 R til 5,25 R, som er halvparten av fullt gebyr.
- Gebyret for begjæring om utferdigelse av proklama etter skifteloven § 70 (dødsboskifte) reduseres fra 4 R til 2,2 R.

- Gebyret for tingrettens tvangsavvikling av selskaper etter aksjeloven § 16-14, jf. § 16-18, allmennaksjeloven § 16-14, jf. § 16-18 og samvirkelova § 140, jf. § 144 (åpning og utlodning) reduseres fra 25 R til 3,2 R. Gebyr når bobehandlingen innstilles eller tilbakeleveres loddeierne, reduseres fra 12,5 R til 2,9 R.
- Gebyr for begjæring om konkursbehandling som blir avslått av retten eller trukket tilbake, reduseres fra 3 R til 1,5 R.

Komiteen viser videre til de foreslåtte justeringer i gebyret (multiplikatoren) for følgende tjenester i politiet:

- Gebyret for begjæring om tvangssalg (innregistrering) etter tvangsfullbyrdsloven kapittel 8 Tvangsdekning i løsøre reduseres fra 2,1 R til 1,25 R. Tilleggsgebyret ved gjennomføringen av tvangssalget reduseres fra 3 R til 2,2 R. Det gir totalt en reduksjon av gebyret fra 5,1 R til 3,45 R.
- Gebyret for begjæring om tilbakelevering (innregistrering) etter tvangsfullbyrdsloven kapittel 9 Tvangsdekning i løsøre ved tilbakelevering til salgspanthaver reduseres fra 2,1 R til 1,25 R. Tilleggsgebyret når tilbakelevering gjennomføres, økes fra 2 R til 2,2 R. Det gir totalt en reduksjon av gebyret fra 4,1 R til 3,45 R.
- Gebyret for begjæring om utlevering av løsøre (innregistrering) etter tvangsfullbyrdsloven kapittel 13 Tvangsfullbyrdelse av krav på annet enn penger reduseres fra 2,1 R til 1,2 R. Dagens tilleggsgebyr på 2 R når tvangsfullbyrdelsen gjennomføres fjernes. Det gir totalt en reduksjon av gebyret fra 4,1 R til 1,2 R.
- Gebyret for begjæring om fravikelse av fast eiendom (innregistrering) etter tvangsfullbyrdsloven kapittel 13 Tvangsfullbyrdelse av krav på annet enn penger reduseres fra 2,1 R til 1,25 R. Tilleggsgebyret når tvangsfullbyrdelsen gjennomføres, reduseres fra 2 R til 1,35 R. Det gir totalt en reduksjon av gebyret fra 4,1 R til 2,6 R.

Komiteen viser til slutt til at det foreslås å øke gebyret for behandling av sak i forliksrådet. Gebyret på 1 R (1 150 kroner i 2019) for behandling av sak i forliksrådet er lavere enn selvkost, noe som gir rom for en viss gebyrøkning. Det foreslås at gebyret settes til 1,15 R, dvs. 1 322,5 kroner i 2019, noe som er tilnærmet lik selvkost.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener forliksrådet er en viktig tjeneste for å sikre tilgjengelig, effektiv og rimelig tvisteløsning. Det må være lav terskel for å bringe saker inn for forliksrådet. Flertallet viser til at lovforslaget om økt gebyr for forliksklage ble sendt på høring under behandlingen i Justis- og beredskapsdepartementet. Flere

høringsinstanser frarådet en økning. Advokatforeningen viste til at gebyrinntektene for forliksklager har økt betydelig mer enn prisøkningen de siste ti årene, og stilte spørsmål ved hvorfor kostnadene øker mer enn prisreguleringen. Oslo Politidistrikt/Namsfogden i Oslo viste til at rettsgebyret for forliksklager har økt prosentvis mye de siste årene etter å ha vært uforandret i en årrekke, og mente derfor at man bør utvise varsomhet med eventuelle ytterligere økninger ut over det som nå er foreslått.

Flertallet ønsker en utvikling mot mer bruk av forliksrådet, ikke mindre, og mener gebyrøkningen sender et negativt signal og hever terskelen for at økonomisk svakerestilte kan forfølge sine krav. Flertallet mener gebyret ikke må økes ytterligere i nær framtid, og vil i hovedsak slutte seg til uttalelsene fra Oslo politidistrikt / Namsfogden i Oslo:

«Som høringsnotatet presiserer, er det i Finansdepartementets rundskriv R-112/15 lagt til grunn at selvkostprinsippet skal gjelde for fastsettelse av gebyrer for offentlig tjenester. Vi er enige i at dette er et tungtveiende prinsipp som også skal være det førende utgangspunkt for fastsettelsen av rettsgebyret for forliksrådet. Forliksrådet skal i tråd med formålsparagrafen i tvisteloven § 6-1 (1) legge til rette for at partene får løst saken sin 'enkelt, hurtig og billig'.

Forliksrådet skal være et lavterskeltilbud. Vi mener derfor det er av betydning at rettsgebyret ikke settes for høyt, og om nødvendig også settes lavere enn selvkost dersom rettsgebyret etter en slik beregning skulle gjøre terskelen høy for å bringe en sak inn for forliksrådet. Det finnes i dag også en rekke utenrettslige tvisteløsningsmekanismer som parter kan bringe saker inn for som et alternativ til forliksrådsbehandling. Flere av disse er enten gratis eller til dels rimeligere å bringe saker inn for enn forliksrådet. For eksempel er Forbrukerrådet/Forbrukerklagenemnda og Parkeringsklagenemnda gratis, og Husleietvistutvalget krever 1 R for klager fra utleier og 0,2 R for klager fra leietaker.

Imidlertid vil enkelte saker måtte bringes inn for forliksrådet fordi det ikke finnes andre alternativer. Det må anses uheldig med store prisforskjeller fordi parter uten alternativer da får et dyrere lavterskeltilbud enn de som har en tvist som kan behandles av en gratis eller rimeligere tvisteløsningsmekanisme. Høringsnotatets argument om at kostnadene for forliksbehandling fortsatt vil være lave sammenlignet med tingrettsbehandling, veier etter vår oppfatning ikke så tungt i et slikt perspektiv.

Det er verdt å minne om at disse andre tvisteløsningsmekanismene til dels er finansiert av offentlige midler. Det fremstår derfor ikke urimelig om også noe offentlige midler tilføres forliksrådsordningen ved å sette rettsgebyret lavere enn selvkost dersom det er nødvendig for å holde prisen for behandling på et rimelig nivå.»

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i rettsgebyrloven (justering av gebyrer)

I

I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd første punktum skal lyde:

For behandling av en sak ved forliksrådet *betales 1,15 ganger rettsgebyret selv om forliksklagen senere blir trukket tilbake eller avvist.*

§ 14 annet, tredje og nye fjerde til niende ledd skal lyde:

Ved begjæring om tvangssalg etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 8 betales 1,25 ganger rettsgebyret og i tillegg 2,2 ganger rettsgebyret når beslutning om å gjennomføre tvangssalget blir truffet.

Ved begjæring om tilbakelevering etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 9 betales 1,25 ganger rettsgebyret og i tillegg 2,2 ganger rettsgebyret når tilbakeleveringen blir gjennomført.

Ved begjæring om tvangsdekning etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 10 betales 2,1 ganger rettsgebyret og i tillegg rettsgebyret når tvangsdekning blir gjennomført.

Ved begjæring om tvangsdekning etter tvangsfullbyrdelsesloven kapitlene 11 og 12 betales 1,1 ganger rettsgebyret og i tillegg 6,3 ganger rettsgebyret når beslutning om å gjennomføre tvangsdekningen blir truffet.

Ved begjæring til tingretten om tvangsfullbyrdelse etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13 betales 2,1 ganger rettsgebyret og 2 ganger rettsgebyret når tvangsfullbyrdelse blir gjennomført.

Ved begjæring til namsmannen om utlevering etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13 betales 1,2 ganger rettsgebyret. Ved begjæring til namsmannen om fravikelse etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13 betales 1,25 ganger rettsgebyret og i tillegg 1,35 ganger rettsgebyret når tvangsfullbyrdelse blir gjennomført.

For begjæring om annen tvangsfullbyrdelse enn nevnt i første til syvende ledd betales 2,1 ganger rettsgebyret.

Gebyret etter første til åttende ledd skal betales selv om begjæringen senere blir trukket tilbake eller avvist.

Nåværende fjerde til sjetten ledd blir nye tiende til tolvte ledd.

§ 16 første ledd nr. 1 skal lyde:

For konkursbo som åpnes av tingretten betales 25 ganger rettsgebyret. For dødsbo som åpnes av tingretten betales 18 ganger rettsgebyret, eventuelt gebyr etter § 18 tredje ledd. For felleseiebo som åpnes av tingretten betales 10,5 ganger rettsgebyret, eventuelt gebyr etter § 18 tredje ledd. For tvangsavvikling etter aksjeloven § 16-14, jf. § 16-18, allmennaksjeloven § 16-14, jf. § 16-18 og samvirkelova § 140, jf. § 144 som åpnes av tingretten betales 3,2 ganger rettsgebyret.

§ 17 første ledd skal lyde:

Overtas et bo til privat skifte utenfor tingretten uten at det er holdt registreringsforretning eller skiftesamling i boet, betales ikke gebyr etter § 16 nr. 1. Er Proklama innrykket betales likevel 2,2 ganger rettsgebyret. Dersom begjæring om *gjeldsforhandling* blir avslått av retten eller trukket tilbake, betales 3 ganger rettsgebyret. *Dersom begjæring om konkursbehandling blir avslått av retten eller trukket tilbake, betales 1,5 ganger rettsgebyret.* En arbeidstaker som på grunn av manglende utbetaling av lønn mv. har begjært konkurs åpnet hos sin arbeidsgiver, er fritatt for gebyrplikten. Retten kan likevel ilegge 3 ganger rettsgebyret når den finner at arbeidstakeren har fremsatt en konkursbegjæring i den hensikt å skade arbeidsgiver, eller når begjæringen for øvrig er uten saklig grunn.

§ 18 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Blir et tvangsavviklingsbo innstilt eller tilbakelevert loddeierne, betales 2,9 ganger rettsgebyret.

§ 18 tredje ledd skal lyde:

Har det i et bo vært oppnevnt bobestyrer etter skifteloven § 16 annet ledd eller § 91 første ledd, betales halvparten av fullt gebyr såfremt oppnevningen ikke er blitt tilbakekalt etter samme lovs § 91e.

§ 20 første ledd skal lyde:

For begjæring fra loddeier om utferdigelse av proklama i medhold av skifteloven § 70 annet ledd betales 2,2 ganger rettsgebyret. Tas boet senere under behandling av tingretten, reduseres gebyret for bobehandlingen med 2,2 ganger rettsgebyret.

II

Loven trer i kraft 1. januar 2019.

Oslo, i justiskomiteen, den 6. desember 2018

Lene Vågslid
leder

Peter Frølich
ordfører